

LAKHATÁSI TÁMOGATÁSOK

Jelen Infojegyzet az állami és önkormányzati szociális lakhatási támogatásokról nyújt általános áttekintést.

- A lakhatási jog Magyarországon nem alkotmányos alapjog.
- A szociális lakhatási támogatások formái: lakásfenntartási és adósságcsökkentési települési támogatás; a hajléktalanok számára nyújtott lakhatási támogatás; a támogatott lakhatás.
- A 2015 márciusában átalakuló szociális rendszer az önkormányzatok feladatákként határozta meg a rendszeres szociális segély, a lakásfenntartási támogatás, az adósságkezelési szolgáltatás biztosítását.
- Ennek hatékonyságát a 2015-ös statisztikai adatok hiányában még nem lehet értékelni.
- A hajléktalan ellátás 2014-ben több, mint 11 ezer férőhelyet biztosított. A hajléktalanok számának meghatározására csak közvetett számítások léteznek. Számuk 15-30 ezer közé tehető.
- A hajléktalan ellátás Budapest központú és az intézményes átmeneti lakhatási megoldásokat preferálja.
- Mennyiségi lakáshiányról nem beszélhetünk Magyarországon. A minőségi lakhatási szegénység ugyanakkor a társadalom közel felét érinti hazánkban.

A szociális biztonsághoz való jog a szociális ellátások összessége által nyújtandó megélhetési minimum állami biztosítása. A megélhetési minimum garantálásából fakadó részjogok, – így a **“lakhatáshoz való jog”** – nem vált alkotmányos alapjoggá a magyar jogrendszerben.

A [1993. évi III. törvény](#) a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szabályozza az állampolgárok által igénybe vehető szociális ellátásokat, köztük a szociális alapon járó lakhatási támogatásokat. Az állami és önkormányzati alap- és szakellátások több formája tartozik ide. 2015-től települési támogatásként saját hatáskörben adható a **lakásfenntartási támogatás**, amely szociálisan rászoruló személyeknek, családoknak az általuk lakott lakás vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásainak viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A **hajléktalanok és lakhatásukban veszélyeztetettek számára nyújtott lakhatási támogatások** az önkormányzatok rendkívüli települési támogatásának részét képezik.

A **támogatott lakhatás** a hagyományos, nagy létszámú, szegregált intézetekre épülő lakhatási ellátások alternatívája, amely lehetővé teszi, hogy a fogyatékos állampolgárok számára a helyi közösségben, integrált körülmények között, személyre szabott és emberléptékű lakhatási szolgáltatásokat nyújtsanak. A támogatott lakhatás részleteit a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló [1/2000. \(I. 7.\) SzCsM rendelet](#) szabályozza.

A szociális törvény hatálya nem terjed ki a nem szociális alapon történő lakhatási támogatásokra (támogatott lakásvásárlás, lakásépítés, biztosítási jogviszonyhoz kötött albérlet támogatás).

NEMZETKÖZI LAKHATÁSI JOG

A lakhatáshoz való jog biztosítása az uniós tagállamok nemzetközi kötelezettsége az **Egyesült Nemzetek Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata**, a **Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya** szerint, valamint az **Európa Tanács 2010-ben átdolgozott szociális chartája** értelmében. A megfelelő színvonalú lakhatáshoz való hozzáférés biztosítása mellett meg kell előzniük és csökkenteniük kell a hajléktalanságot; a megfelelő forrással nem rendelkezők számára megfizethetővé kell tenniük a lakásfenntartást.

Az [Európai Unió Alapjogi Chartája](#) szerint az unós jog elismeri és tiszteletben tartja a tisztességes megélhetést célzó szociális támogatásra és lakástámogatásra való jogot mindazok esetében, akik nem rendelkeznek az ehhez elégséges pénzeszközökkel.

[Európai Bizottság 2011. december 20-i határozata](#) a támogatott szociális lakások biztosítását olyan hátrányos helyzetű állampolgárok számára határozza meg, akik korlátozott fizetőképességük következtében piaci feltételek között nem tudnak lakást találni.

A szociális lakhatás az [Európa 2020 stratégia](#) több célkitűzését valósítja meg: elősegíti a növekedési stratégiát, a területek vonzerejének növelését, az új beruházásokat, helyhez kötött munkahelyek teremtését, a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelmet, az éghajlatváltozás elleni elkötelezett küzdelmet és az energiaszegénység leküzdését.

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. novemberi [véleménye](#) szerint a tagállamokban ennek a jognak érvényesítése korlátozottan tud csak megvalósulni és annak számon kérhetősége az uniós jog eszközeivel csak részben lehetséges. Az Európai Bizottság – az Európai Unió Számvevőszékének felügyelete mellett – a szociális lakásrendszer tekintetében csupán a hibákat ellenőrzi.

A tagállamok rendkívül eltérő módon és mértékben biztosítják a szociális alapú lakhatást állampolgáraiknak.

LAKHATÁSI TÁMOGATÁSOK

A lakhatási jog biztosítása Magyarország Alaptörvényében mint állami törekvés szerepel. A szociális alapú lakhatási támogatások a szociális törvényben kerültek szabályozás-

ra. A rendszeres szociális segély, a lakásfenntartási támogatás, az adósságkezelési szolgáltatás, a méltányossági közgyógyellátás 2015. március 1-től addigi formájában megszűnt, a kormány az önkormányzatokra ruházta át a szociális segélyezés e részének biztosítását. Az önkormányzatok ezt saját bevételeik terhére, új adók kivetésével, illetve – a hátrányos helyzetű önkormányzatok – a központi költségvetésből biztosított támogatás segítségével finanszírozhatják.

Lakásfenntartási támogatás

A rendszeres települési támogatások egyik adható formája a lakásfenntartási támogatás, amely hozzájárul a szociálisan rászoruló személyek részére a háztartás tagjai által lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaiak viseléséhez. Ennek feltételeiről, összegéről az önkormányzatok rendeleteket alkot-

hatnak. A támogatás havi összege az igénylő által megjelölt közüzemi szolgáltató részére kerül átutalásra.

Az állami kompenzációs támogatás mértékét 60 százalékban a településen a 2014-ben rendszeres szociális segélyre és foglalkoztatást helyettesítő támogatásra fordított összeg alapján, 40 százalékban a település lakosság-száma szerint határozták meg. A tavalyi segélyezési adatok hiányában jelenleg még nem lehet pontosan meghatározni, hogy a különböző adóerő-képességgel rendelkező önkormányzatok fordíthatnak-e a korábbi állami támogatások mértékével megegyező

(1) Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa.

(2) Az emberhez méltó lakhatás feltételeinek a megteremtését az állam és a helyi önkormányzatok azzal is segítik, hogy törekszenek valamilyeni hajlék nélkül élő személy számára szállást biztosítani.

[Magyarország Alaptörvénye](#)
XII. cikk 24.

Lakásfenntartási támogatás	2010	2011	2012	2013	2014
Támogatásban részesítettek száma	361 076	486 113	498 931	454 438	412 416
Felhasznált összeg, ezer Ft	19 284 419	20 303 608	22 199 264	21 085 711	19 476 851
Egy főre jutó átlagos összeg, Ft	53 408	41 767	44 494	46 400	47 226
Adósságcsökkentési támogatás	2010	2011	2012	2013	2014
Támogatásban részesítettek száma	19 857	19 892	13 450	10 463	8 924
Felhasznált összeg, ezer Ft	1 876 160	1 885 710	1 419 965	1 121 545	1 011 854
Egy főre jutó átlagos összeg, Ft	94 484	94 797	105 574	107 192	113 386

Forrás: [KSH/Infoszolg](#)

összeget települési támogatásaik folyósítására. A [Habitat for Humanity](#) 2015. júliusi [felmérése](#) szerint az önkormányzatok 15 százaléka nem nyújt lakásfenntartási támogatást és a támogatást biztosító önkormányzatok többsége jelentősen szűkítette a támogatás mértékét, főként a legkisebb jövedelműek kárára.

A települési támogatások másik fajtája a lakhatási kiadások miatt keletkezett **hátralék kifizetéséhez nyújtott támogatás**. A Habitat for Humanity [felmérése](#) szerint az adósságkezelési szolgáltatást 2015 márciusa előtt kötelezően biztosító általuk vizsgált 40 ezer fő feletti lakosságú települések 40 százaléka megszüntette. Szikra Dorottya és Messing Vera, az [MTA TK Szociológiai Intézetének munkatársai szerint](#) az adósságkezelési támogatás fenntartása fontos lenne, mert az egymásra épülő krízishelyzetek felértékelésében nagyon hatékonyan működik.

Lakhatásukban veszélyeztettek támogatása

Az önkormányzatoktól rendkívüli települési támogatást tudnak igényelni a lakhatásukban veszélyeztettek, valamint a hajléktalanok.

A szociális törvény a **hajléktalanságot** két szempontból definiálja:

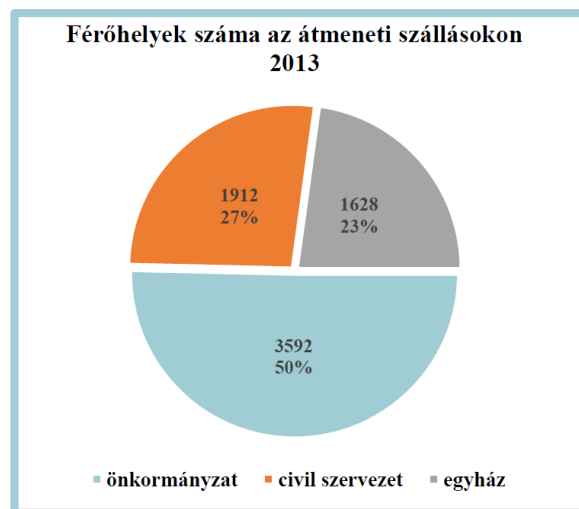
- **Illetékességi:** a bejelentett lakcímmel nem rendelkezőket tekintik hajléktalannak a szociális szolgáltatások szempontjából; és a szociális ellátásokhoz való hozzájutásban azok az önkormányzatok illetékesek, amelyek területén az adott személy tartózkodik.
- **Élethelyzet szerinti:** hajléktalan az, aki éjszakáit közterületen vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben tölti, számukra átmeneti segélyt és szállást a települési önkormányzat köteles biztosítani, ha a hajléktalan élete, testi épsége veszélybe kerülhet.

Magyarországon nincs hivatalos központi adatgyűjtés a hajléktalan emberekről.

Számukat pontosan meghatározni nem lehetséges, különböző számítások alapján 15–30 ezer fő közé tehető. A velük kapcsola-

tos egyik legfontosabb adatforrás a [Február Harmadika Kutatás](#), amelyet hajléktalanellátó szervezetek és munkatársaik végeznek, civil kezdeményezésben.

A Habitat for Humanity lakhatási szegénységről szóló [éves jelentése](#) szerint 2014-ben 11 041 férőhelyet tartottak nyilván az országban szállásnyújtó hajléktalanellátó intézményekben (éjjeli menedékhely, átmeneti szállás, rehabilitációs szálló, hajléktalanok otthona), amelyeknek több mint a fele (6018 ágy) a fővárosban működött. Jelentős az átmeneti szállók férőhelyeinek száma: országosan 5137 ágy. Az átmeneti szállást nyújtó intézmények a szociális törvény értelmében térítési díj megállapítására kötelezettek. A hajléktalan ellátás még mindig Budapest központú, míg a hajléktalanság országos kiterjedésű probléma (a hajléktalanok csupán 24 százaléka fővárosi, míg az ellátás több mint fele budapesti).

Forrás: Infoszolg/[Hajléktalanügyi Országjelentés](#)

A hajléktalan ellátásra jellemző, hogy elsősorban az intézményes szállásnyújtásra koncentrálnak, nem nyújt valódi lakhatási megoldást. A hajléktalanokat egyedülálló módon segítő [Város Mindenkié](#) csoport az intézményes ellátás helyett a szociális bérlakásokat támogatja. A hajléktalanellátó szervezetek nyitottak a tartós lakhatást segítő programokra, de ezek főleg szűkös pályázati forrásokból származnak, amelyek időben behatárolt támogatást jelentenek (6-12 hónap).

Támogatott lakhatás

A szakosított ellátások egyik formája a támogatott lakhatás a fogyatékos, pszichiátriai vagy szenvedélybeteg személyek számára. Célja az intézményes ellátás körülményeinek közelítése a normális életviteli körülményekhez. A nagy létszámú, szegregált intézetekre épülő lakhatási ellátások alternatívája. Az ellátás életkor, egészségügyi állapot és önellátás foka szerint történik. Cél az önálló életvitel fenntartása. A támogatásnak része adott esetben az étkezés, ápolás, fejlesztési szolgáltatás biztosítása.

A támogatott lakhatásra a bentlakásos intézményekre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. A szolgáltatás meghatározásához szükséglet felmérés szükséges az intézmény szakmai programja alapján.

A lakhatási szolgáltatás legfeljebb hat fő számára, vagy hét-tizenkét fő számára, vagy legfeljebb ötven fő elhelyezésére szolgáló lakások, épületek együttesében biztosítható. A szolgáltatást nyújtó intézménnyel az önkormányzat megállapodást köt.

A [TASZ álláspontja](#) szerint az ötven főben meghatározott lakhatási támogatás még mindig az intézményi lakhatást támogatja, a társadalmi integrációt nem segíti hatékonyan.

Az Értelmi Fogyatékosok Kutatás Nemzetközi Társaság [tanulmánya](#) szerint a támogatott lakhatásnak a társadalom lakóhelyén, a társadalom többségére jellemző ingatlantípust jelenti és akadálymentesnek kell lennie.

LAKHATÁSI SZEGÉNYSÉG

A [2011-es népszámlálás adatai](#) alapján Magyarországon 2011-ben több, mint 3,9 millió lakás és egyéb lakóegység volt. Habitat for Humanity [tanulmánya](#) szerint hazánkban nem mennyiségi, hanem minőségi lakáshiányról beszélhetünk főként. A magántulajdonban lévő lakások túlsúlya a bérlakásokkal szemben jelentős és a szociális bérlakás rendszer fejletlen.

Az Eurostat lakhatási nélkülözést mérő [statistikája](#) alapján 2014-ben a magyar lakosság közel fele, 44,6 százaléka élt túlzásfolt lakásban. A lakás zsúfoltsága szorosan összefügg a jövedelmi helyzettel. A Habitat for Humanity [2014-es jelentése](#) szerint a szegényebb háztartások (a mediánjövedelem 60 százaléka alatti jövedelemmel rendelkezők) 67,4 százaléka, míg a felső jövedelmi ötödben élők mindössze 26 százaléka él így.

Források:

- Téglási András: A szociális állam „erodálása” vagy megmentése? avagy a szociális biztonság az új Alaptörvényben In: [Jogelméleti Szemle 2011/4. szám](#)
- Macher Gábor: Lakhatáshoz való jog — egykor és most In: [Jog – Állam - Politika 2011/2.](#)
- Simon Emese Réka – Szalóky Béla: A lakhatáshoz való jog kérdéskörének alakulása Magyarországon és nemzetközi viszonylatban In: [De iurisprudencia et iure publico 2013/2. szám](#)
- Győri Péter: Hajléktalanügyi Országjelentés 2013. [Foglalok Projekt, 2014.](#)
- Udvarhelyi Éva Tessza: Az igazság az utcán hever. Válaszok a magyarországi lakhatási válságra Budapest, 2014.
- Éves jelentés a lakhatási szegénységről – 2014 [Habitat for Humanity 2015.](#)
- Az önkormányzati hatáskörbe került lakhatási támogatások vizsgálata 31 önkormányzat példáján, [Habitat for Humanity 2015.](#)

Készítette: Máté Olga
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA
KÖZGYŰJTEMÉNYI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI IGAZGATÓSÁG

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486